

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ І ДОСТУПНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ПРОЄКТІВ У РАМКАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

У статті розглядаються перспективні й доступні міжнародні проєкти, які підтримують міжнародну академічну мобільність українських освітян. Проаналізовано програми Темпус (співпраця між українськими та європейськими освітянами, розвиток міжнародної мобільності студентів і викладачів, впровадження європейських стандартів у систему вищої освіти України); Еразмус Мундус (розширення міжнародного співробітництва та підвищення мобільності серед студентів, аспірантів, докторантів, викладачів і дослідників з університетів Європи та країн-партнерів з усього світу; надання стипендії для навчання, стажування або проведення наукових досліджень у провідних університетах країн ЄС); Еразмус+ (охоплює не тільки академічну мобільність, а й освітні, молодіжні та спортивні ініціативи); Жан Моне (популяризація знань про європейську інтеграцію та її аспекти, підтримка міжкультурного діалогу та взаєморозуміння між народами, підвищення рівня обізнаності суспільства щодо ключових принципів, цінностей і політик ЄС); Марія Кюрі (докторська освіта та постдокторська підготовка дослідників, розробка відмінних докторських і постдокторських навчальних програм і спільних дослідницьких проєктів у всьому світі); ДААД (Німеччина) (консолідація та поглиблення співпраці між німецькими та українськими університетами).

Ключові слова: академічна мобільність, міжнародне співробітництво, наукові дослідження, міжкультурний діалог, академічні програми.

Kolomiets Taras. Prospects and accessibility of international projects within the framework of academic mobility

The article examines prospective and accessible international projects that support academic mobility of Ukrainian educators. The following programs are analyzed: Tempus (cooperation between Ukrainian and European educators, development of international mobility for students and lecturers, implementation of European standards in the higher education system of Ukraine); Erasmus Mundus (expansion of international cooperation and enhancement of mobility

among students, postgraduates, doctoral candidates, lecturers, and researchers from universities in Europe and partner countries worldwide; provision of scholarships for study, internships, or research at leading universities of EU countries); Erasmus+ (covering not only academic mobility, but also educational, youth, and sports initiatives); Jean Monnet (promotion of knowledge about European integration and its aspects, support of intercultural dialogue and mutual understanding among peoples, raising public awareness of the key principles, values, and policies of the EU); Marie Curie (doctoral education and postdoctoral training of researchers, development of excellent doctoral and postdoctoral training programs and joint research projects worldwide); DAAD (Germany) (consolidation and deepening of cooperation between German and Ukrainian universities).

Key words: *academic mobility, international cooperation, scientific research, intercultural dialogue, academic programs.*

Вступ. В умовах повоєнної відбудови українським закладам вищої освіти необхідно активізувати інтеграцію у світовий освітній простір, щоб стати повноправними учасниками цього процесу. Вони мають прагнути виступати в перспективі не лише імпортерами, а й експортерами академічної мобільності, залучаючи до обміну студентів, викладачів та інших фахівців. Це передбачає створення умов для набуття та вдосконалення ключових компетентностей, таких, як мобільність, комунікативність, володіння іноземними мовами, цифрові навички та кіберкомпетентність.

Післявоєнна освіта має спиратися на широкий спектр інституційних, професійних та особистісних переваг академічної мобільності, які мають значний позитивний вплив як на державу, суспільство та окремих учасників академічних програм. Академічна мобільність покликана підвищити якість освітніх послуг, конкурентоспроможність освітніх інституцій, розвивати мовні компетенції та міжкультурне пізнання, забезпечувати соціальну гармонію через посилення культурного співіснування, соціальної інтеграції та взаємоповаги, сприяючи формуванню толерантного суспільства. Усі ці переваги академічної мобільності. Очевидно, будуть затребувані в умовах повоєнної відбудови країни. Причому найбільш вагомою її перевагою буде національна користь, коли фахівці, підготовлені завдяки програмам мобільності, стануть здатними вирішувати ключові економічні, політичні, соціальні, наукові та технічні завдання, що прискорює темпи розвитку країни.

Стан розробки проблеми. Стан досліджуваної проблеми характеризується широким спектром міжнародних програм і ініціатив, які поступово еволюціонували від суто освітніх обмінів до комплексної підтримки інтеграції українських університетів у європейський освітній і науковий простір, а після 2022 року – до системної допомоги у воєнний час та в умовах відбудови України. Проблема академічної мобільності досліджували як вітчизняні науковці (В. Луговий О. Слюсаренко Ю. Сухарніков, І. Драч, М. Поплавська та ін.), які осмислюють процеси інтеграції України у європейський простір, модернізації вищої освіти та впливу війни на мобільність, так і міжнародні організації та програми (Tempus [1], OECD [2], Erasmus Mundus [3], DAAD [4; 5], MSCA [6], SAR [7; 8]), що зосереджуються на глобальних аспектах інтернаціоналізації, програмах підтримки та створенні механізмів мобільності і захисту.

Попри значний обсяг наукових напрацювань та підтримку міжнародних програм проблема академічної мобільності залишається невирішеною у таких напрямках: рівний доступ, повернення фахівців, інституційна спроможність університетів, а також інтеграція в умовах війни та післявоєнної відбудови.

Методи дослідження. У процесі написання статті було використано комплекс методів, що забезпечили всебічний аналіз проблеми академічної мобільності у контексті інтеграції України до європейського освітнього та наукового просторів. Зокрема, аналіз та синтез застосовані для опрацювання наукової літератури, нормативно-правових актів, міжнародних угод та програм (Tempus, Erasmus Mundus, Erasmus+, Jean Monnet, Horizon Europe, DAAD, MSCA, SAR тощо). Ці методи дали змогу систематизувати теоретичні підходи та виокремити ключові тенденції розвитку академічної мобільності. Порівняльно-історичний метод дозволив дослідити еволюцію міжнародних програм академічної мобільності, простежити трансформацію їхніх завдань та пріоритетів від перших проєктів (Tempus, Erasmus Mundus) до сучасних комплексних програм (Erasmus+, DAAD, Inspireurope), а також окреслити їхню роль у воєнний та післявоєнний період. Системний підхід дав можливість розглядати академічну мобільність як багатокомпонентне явище, що поєднує освітній, науковий, культурний та соціальний виміри, і визначати її вплив як на індивідуальному, так і на держав-

ному рівнях. Прогностичний метод використаний для формулювання висновків щодо майбутніх перспектив розвитку академічної мобільності, її впливу на відновлення освітньої сфери та формування кадрового потенціалу у післявоєнний період.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи перспективні й доступні міжнародні проекти, передусім зосередимо увагу на міжнародних проектах, які вже багато років підтримують міжнародну академічну мобільність українських освітян. Серед них такі програми, як Темпус, Еразмус Мундус, Еразмус+, Жан Моне, Марія Кюрі, ДААД (Німеччина) та ін.

Темпус був одним із перших міжнародних проєктів, до якого Україна приєдналась у 1993 році. Темпус – це програма зовнішньої допомоги Європейського Союзу, спрямована на модернізацію систем вищої освіти у країнах-партнерах (сусідах ЄС), яка з 1990 по 2013 р. стимулювала співпрацю між університетами країн-членів ЄС та країн-партнерів. Програма «Темпус» фінансувала ініціативи, що сприяли гармонізації та збалансованій взаємодії освітніх закладів, підтримуючи проєкти на конкурсній основі через відкриті конкурси заявок. З 2014 року програма «Темпус» стала частиною напряму Erasmus+ в розділі KA2 – Розвиток потенціалу вищої освіти, продовжуючи свою місію підтримки інтернаціоналізації та реформування освіти. Протягом тривалого часу програма давала можливість країнам-партнерам обирати для себе пріоритетні напрями реформування та заохочувала всіх зацікавлених виявляти ініціативу, шукати інноваційні підходи, створювати новітні освітні продукти і послуги з урахування кращого міжнародного досвіду.

Освітня програма Європейського Союзу Еразмус Мундус, що заснована у 1987 році, спрямована на розширення міжнародного співробітництва та підвищення мобільності серед студентів, аспірантів, докторантів, викладачів і дослідників з університетів Європи та країн-партнерів з усього світу. Вона надавала стипендії для навчання, стажування або проведення наукових досліджень у провідних університетах країн ЄС [9]. Програма названа на честь Еразма Роттердамського, відомого філософа, гуманіста і вченого епохи Відродження, який уславився своїми ідеями гуманізму та освіти. Еразм Роттердамський був активним мандрівником, співпрацював із провідними університетами Європи та майже 500 років тому підкреслив важливість мобільності, академічного обміну й

міжнародного співробітництва у навчанні та дослідженнях. Його погляди стали джерелом натхнення для створення цієї та інших програм, яка підтримують міжнародну мобільність і співпрацю в освітній сфері.

Програма імені Жана Моне – це освітня програма ЄС, започаткована у 1990 р. й націлена на популяризацію знань про європейську інтеграцію та її аспекти, а також на підтримку міжкультурного діалогу та взаєморозуміння між народами. Її завдання полягає в підвищенні рівня обізнаності суспільства щодо ключових принципів, цінностей і політик ЄС, як усередині Союзу, так і за його межами. У її межах реалізується мобільність дослідників та викладачів шляхом підтримки викладання дисциплін з європейської інтеграції та проведення досліджень у різних університетах Європи, організації міжнародних науково-практичних заходів. З 2002 по 2013 рр. було реалізовано понад 30 проектів Жана Моне за участю українських організацій [10].

З 2014 року Темпус, Еразмус Мундус та програма Жана Моне увійшли до ширшої програми Еразмус+, яка охоплює не тільки академічну мобільність, але й освітні, молодіжні та спортивні ініціативи. Програма спрямована на підтримку освітнього, професійного та особистісного розвитку громадян як у ЄС, так і за його межами. Її ключова мета – сприяти стійкому економічному зростанню, підвищенню якості робочих місць, соціальній згуртованості, інноваціям, а також розвитку європейської ідентичності та активного громадянства. Вона містить два основні напрями – мобільність та проекти і партнерства. Перший передбачає підтримку навчальної та академічної мобільності студентів, викладачів, дослідників і молоді, а також сприяння обміну досвідом між країнами ЄС і партнерами поза його межами. Другий – фінансування міжнародних освітніх проектів і партнерств та розвиток альянсів для інновацій й впровадження нових підходів у навчанні та викладанні.

З 2021 року пріоритетними напрямками програми є «інклюзія та різноманіття (обмежений доступ чи менші можливості; проблеми зі здоров'ям; бар'єри, пов'язані з системами освіти, навчання, дискримінацією; культурні відмінності; соціальні, економічні та географічні бар'єри.), цифрові трансформації, зелені трансформації, навколишнє середовище та боротьба зі зміною клімату та участь

у демократичному житті, спільні цінності та громадянська активність» [11].

Після початку війни росії проти України ЄС надав більше можливостей для підтримки українців та України. Зокрема, міжнародна академічна та навчальна мобільність охоплює різні цільові групи з різними форматами участі. Зокрема, для працівників закладів освіти передбачена участь у заходах проєктів мобільності та співпраці, що включає навчальні візити, тренінги, семінари, конференції, стажування чи викладання (до 2 місяців); для студентів, аспірантів та учнів закладів освіти – участь у кредитній мобільності для короткотермінового навчання чи практики (до 12 місяців); для студентів 4-го курсу бакалаврату та випускників – ступенева мобільність для участі в магістерських програмах Еразмус Мундус тривалістю до 2 років у закладах щонайменше двох країн; для працівників та студентів/аспірантів/учнів закладів освіти – участь у тематичних літніх чи зимових школах, короткотермінових навчальних візитах, тренінгах, семінарах тощо; для молодіжних лідерів та волонтерів – участь у семінарах, тренінгах, міжнародних зустрічах, волонтерській діяльності або стажуванні (до 12 місяців); для експертів та працівників органів влади й інших організацій – залучення до навчальних візитів, конференцій, семінарів чи стажувань у межах проєктів. Всі ці формати націлені на зміцнення міжнародного співробітництва, розвиток професійних навичок і впровадження інновацій у галузі освіти, молоді та спорту [12]. Окрім того, Еразмус+ уможливує виняткові заходи щодо інтеграції молоді України до проєктів із мобільності Програми ЄС Еразмус+ в Європі на період війни в Україні, які діють для проєктів мобільності молодих людей та молодіжних працівників, для участі у молодіжних заходах і волонтерської діяльності [13].

Таким чином, Еразмус+ , що об'єднав створені у перші роки існування ЄС Темпус, Еразмус Мундус та Жан Моне, надає вагому підтримку українській освіті, виступаючи одним із найпотужніших джерел підтримки європейського освітнього простору. Ваговий внесок у його підтримку також роблять національні програми міжнародної мобільності. Зокрема, німецька служба академічних обмінів DAAD відіграє вагому роль у академічній мобільності українського студентства та наукової спільноти багатов років.

Німецька служба академічних обмінів (DAAD) розширює академічну співпрацю між Німеччиною та Україною за допомогою програми «Німецько-українська мережа університетів», що оголошена у листопаді 2024 року. Програма спрямована на консолідацію та поглиблення співпраці між німецькими та українськими університетами. Федеральне міністерство освіти та досліджень (BMBWF) підтримує програму на загальну суму 24 мільйони євро до 2029 року.

Відкриваючи нову програму, президент DAAD оголосив, що кількість в умовах війни університетських партнерств між Україною і Німеччиною зросла до 340, підкреслюючи важливість зміцнення німецько-української університетської співпраці. Програма DAAD «Німецько-українська мережа університетів» складається з двох частин: одна програмна лінія сприяє двонаціональному співробітництву в навчанні та викладанні, друга – активізує обмін в університетському управлінні та інтернаціоналізацію. У першій лінії програми доступно до 800 000 євро на проєкт до 2029 року, а у другій частині програми близько 400 000 євро. У першій частині програми DAAD сприяє співпраці між німецько-українськими університетами, які встановлюють програми спільного навчання – іноді до подвійного ступеня – та сприяють розробці спільних модулів викладання та навчання. Однією з них є взаємний обмін між викладачами та студентами, який під час війни часто відбувається у віртуальних форматах. У другій частині програми німецькі університети запропонують заходи з підвищення кваліфікації для працівників українських університетів, сприяючи інтернаціоналізації та інтеграції їхніх університетів до Європейського простору вищої освіти. Значна увага також приділяється сприянню спілкуванню через цифрові платформи, супроводженню німецько-українських університетських проєктів конференціями та публікаціями [5].

Під час війни в Україні DAAD фінансує залучення висококваліфікованих українських випускників, докторантів і постдокторантів для короткострокових наукових відряджень у Німеччині з метою зміцнення співпраці між українськими та німецькими університетами та надання молодим українським ученим доступу до дослідницької інфраструктури в Німеччині. Метою програми є підтримка університетів в Україні та надання можливості молодим

ученим зробити внесок у відбудову України та її наукового ландшафту. Програма діє у 2024 та 2025 роках [14].

Як і Еразмус+, вагомий внесок у зміцнення європейського освітнього простору, розвиток європейського дослідницького простору відіграє Horizon Europe – ключова програма ЄС для фінансування досліджень та інновацій.

Horizon Europe бореться зі зміною клімату, допомагає досягти цілей сталого розвитку ООН і підвищує конкурентоспроможність і зростання ЄС. Ця програма сприяє співпраці та посилює вплив досліджень та інновацій у розробці, підтримці та впровадженні політики ЄС, одночасно вирішуючи глобальні виклики. Головний напрям Horizon Europe – підтримка вироблення провідних знань і технологій, а також їх максимального поширення. У цій глобальній програмі, що створює робочі місця, стимулює економічне зростання, сприяє промисловій конкурентоспроможності та оптимізує інвестиційний вплив у зміцненому Європейському дослідницькому просторі, можуть брати участь виключно юридичні особи із ЄС та асоційованих країн. Бюджет Horizon Europe на 2021-2027 роки – 95,5 млрд євро. [15].

У межах Horizon Europe фінансуються також інші міжнародні програми, що спрямовані на розвиток науки. Серед них вагому роль відіграє міжнародна програма, що названа на честь видатної польської дослідниці Марії Склодовської-Кюрі – Дії Марії Склодовської-Кюрі (Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)). MSCA, як частина Horizon Europe, є головною програмою Європейського Союзу для фінансування докторської освіти та постдокторської підготовки дослідників. Ця програма фінансує відмінні дослідження та інновації та забезпечує дослідників на всіх етапах їхньої кар'єри новими знаннями та навичками завдяки мобільності через кордони та знайомству з різними секторами та дисциплінами. Таким чином, MSCA розвиває потенціал Європи для досліджень та інновацій, інвестуючи в довгострокову кар'єру відмінних дослідників. Вона також фінансує розробку відмінних докторських і постдокторських навчальних програм і спільних дослідницьких проєктів у всьому світі. Таким чином, MSCA сприяє досконалості та встановлює стандарти високоякісної освіти та підготовки дослідників відповідно до Європейської хартії дослідників та Кодексу поведінки щодо найму дослідників.

Окрім того, після початку війни у межах MSCA було прийнято рішення про додаткове фінансування стипендії для українських дослідників, яке дозволяє докторантам, постдокторантам та досвідченим дослідникам, які були змушені втекти з України, безпечно продовжувати свою роботу над дослідницькими проектами в приймаючих установах, розташованих у ЄС та країнах, асоційованих з Horizon Europe. Ця програма також дозволяє їм отримати доступ до навчання, навичок і можливостей розвитку кар'єри. Вона також доступна для організацій, які приймають дослідників і тих стипендіатів, які переїжджають зі своїми сім'ями. Результати першого конкурсу програми для українців були оприлюднені в лютому 2023 року. Фінансована в рамках програми MSCA, схема надала стипендіальну підтримку 125 дослідникам з України для продовження своїх досліджень у 21 приймаючій країні. У 2024 році передбачено додаткове фінансування приблизно для 50 українських дослідників [16].

Інші ініціативи ЄС, що підтримується Horizon Europe, передбачають доступ «до Science Refugees, існуючої ініціативи EURAXESS, яка забезпечує стажування, неповний робочий день та повний робочий день для біженців, а також доступ до Європейського дослідницького співтовариства» [17, с. 119], а також до глобальної мережі Scholars at Risk Europe (SAR Europe). Остання являє собою міжнародну мережу вищих навчальних закладів та осіб, які працюють над захистом науковців, які опинилися під загрозою, і просуванням академічної свободи. Європейський офіс цієї глобальної мережі розміщений в Університеті Мейнута (Ірландія). Вже багато років SAR Europe підтримує та координує діяльність національних секцій Scholars at Risk і партнерських мереж по всій Європі, щоб зробити внесок у розробку обґрунтованої політики для більшого захисту науковців і підвищення поваги до академічної свободи в усьому світі.

Дослідники групи ризику включають дослідників, які перебувають у групі ризику в своїх країнах походження (через дискримінацію, переслідування, страждання та/або насильство), або шукають притулку з цих причин, або нещодавно знайшли притулок у Європі, як значна кількість українських вчених.

Висновки. В умовах повоєнної відбудови українським закладам вищої освіти необхідно активізувати інтеграцію у світовий

освітній простір, щоб стати повноправними учасниками цього процесу. Вони мають прагнути виступати в перспективі не лише імпортерами, а й експортерами академічної мобільності, залучаючи до обміну студентів, викладачів та інших фахівців. Це передбачає створення умов для набуття та вдосконалення ключових компетентностей, таких, як мобільність, комунікативність, володіння іноземними мовами, цифрові навички та кіберкомпетентність.

Міжнародні програми Еразмус+, Horizon Europe, DAAD, SAR та чисельні фундації роблять вагомий внесок у залучення українських освітян та вчених у європейський освітній та дослідницький простори. Якщо відразу після початку війни основним напрямом їх підтримки стали стипендіальні програми, то з часом набули розвитку різноманітні форми співробітництва і партнерства, інтердисциплінарні мережі українських студій, мета яких не обмежується підтримкою української освіти і науки, а полягає також у розбудові українських студій та розвитку інтересу до України.

1. Темпус. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/tempus.html> 2. OECD. Internationalization and Traid in Higher Education: Opportunities and Challenges. Paris: OECD Publications, 2004. P. 20-21. 3. Еразмус Мундус. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universytetiv-ta-studentiv.html> 4. Who we are. The DAAD. URL: <https://www.daad.de/en/the-daad/who-we-are/> 5. New DAAD programme strengthens university cooperation between Germany and Ukraine. URL: https://www.daad.de/en/the-daad/communication-publications/press/press_releases/2024/ausbau-hochschulkooperationen-deutschland-ukraine/ 6. Marie Skłodowska-Curie Actions: Developing talents, advancing research. URL: <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/about-msca> 7. Scholars at Risk Europe URL: <https://sareurope.eu/who-we-are/history-mission/> 8. Protection. Scholar at Risk. URL: <https://www.scholarsatrisk.org/protection/> 9. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. Communique of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. Leuven and 28-29 April URL: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-675_en.htm 10. Програма імені Жана Моне. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universytetiv-ta-studentiv/programa-zhan-mone.html> 11. Erasmus + UA. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu/> 12. Особливості впровадження проєктів для учасників мобільності під час воєнного стану в Україні. URL: <https://erasmusplus.org.ua/opportunities/mozhlyvosti-dlya-organizacij/vkonavczyam-proyektiv/> 13. Виняткові заходи щодо інтеграції молоді України до проєктів з мобільності Програми ЄС Еразмус+ в Європі на

період війни в Україні. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/Ongoing_projects/EU%20Erasmus%20%20Directives%20on%20Mobility_Youth.pdf **14.** Future Ukraine: Research Grants for Ukrainian Master's students and researchers. URL: <https://www2.daad.de/deutschland/stipendium/datenbank/en/21148-scholarship-database/?detail=57650857> **15.** Horizon Europe. URL: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/horizon-europe_en **16.** Additional funding for MSCA4Ukraine fellowships URL: <https://sareurope.eu/msca4ukraine/> **17.** Радіонова Н., Швидун Л. Освітня мобільність в екстремальних життєвих ситуаціях. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 44. С. 116–122.

References

1. Tempus. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/tempus.html> **2.** OECD. Internationalization and Traid in Higher Education: Opportunities and Challenges. – Paris: OECD Publications, 2004. P. 20-21. **3.** Erasmus Mundus. URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universitytetiv-ta-studentiv.html> **4.** Who we are. The DAAD. URL: <https://www.daad.de/en/the-daad/who-we-are/> **5.** New DAAD programme strengthens university cooperation between Germany and Ukraine. URL: https://www.daad.de/en/the-daad/communication-publications/press/press_releases/2024/ausbau-hochschulkooperationen-deutschland-ukraine/ **6.** Marie Skłodowska-Curie Actions: Developing talents, advancing research. URL: <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/about-msca> **7.** Scholars at Risk Europe URL: <https://sareurope.eu/who-we-are/history-mission/> **8.** Protection. Scholar at Risk. URL: <https://www.scholarsatrisk.org/protection/> **9.** The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. Communique of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. Leuven and 28-29 April URL: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-675_en.htm **10.** Prohrama imeni Zhana Mone . URL: <https://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universitytetiv-ta-studentiv/programa-zhan-mone.html> **11.** Erasmus + UA. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu>. **12.** Osoblyvosti vprovadzhenia proektiv dlia uchasykiv mobilnosti pid chas voiennoho stanu v Ukraini. URL: <https://erasmusplus.org.ua/opportunities/mozhlyvosti-dlya-organizacij/vykonavczyam-proektiv/> **13.** Vyniatkovi zakhody shchodo intehratsii molodi Ukrainy do proektiv z mobilnosti Prohramy Yes Erazmus+ v Yevropi na period viiny v Ukraini. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/Ongoing_projects/EU%20Erasmus%20%20Directives%20on%20Mobility_Youth.pdf **14.** Future Ukraine: Research Grants for Ukrainian Master's students and researchers. URL: <https://www2.daad.de/deutschland/stipendium/datenbank/en/21148-scholarship-database/?detail=57650857> **15.** Horizon Europe. URL: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/horizon-europe_en **16.** Additional funding for MSCA4Ukraine fellowships. URL: <https://sareurope.eu/msca4ukraine/>

17. Radionova, N. & Shvydun, L. Osvitnia mobilnist v ekstrymalnykh zhyttievnykh sytuatsiiakh. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser.: Filozofsko-politolohichni studii*. 2022. Vyp. 44. S. 116–122.

Kolomiets Taras. Prospects and accessibility of international projects within the framework of academic mobility

The article examines promising and accessible international projects that have been supporting the international academic mobility of Ukrainian educators for many years. The Tempus programs are analyzed (cooperation between Ukrainian and European educators, development of international mobility of students and teachers, implementation of European standards in the higher education system of Ukraine); Erasmus Mundus (expansion of international cooperation and increased mobility among students, postgraduates, doctoral candidates, teachers and researchers from universities in Europe and partner countries from around the world; provision of scholarships for studies, internships or conducting scientific research at leading universities in EU countries); Erasmus+ (covers not only academic mobility, but also educational, youth and sports initiatives); Jean Monnet (popularization of knowledge about European integration and its aspects, support for intercultural dialogue and mutual understanding between peoples, raising public awareness of key principles, values and policies of the EU); Marie Curie (doctoral education and postdoctoral training of researchers, development of excellent doctoral and postdoctoral training programs and joint research projects worldwide); DAAD (Germany) (consolidation and deepening of cooperation between German and Ukrainian universities).

Other forms of cooperation and partnership are being updated, interdisciplinary networks of Ukrainian studies, the purpose of which is not limited to supporting Ukrainian education and science, but also consists in disseminating knowledge about Ukraine, developing interest in Ukrainian history and culture, studying the Ukrainian language, which will ultimately contribute to increasing international assistance to Ukraine and the participation of the world community in post-war reconstruction.

Key words: academic mobility, international cooperation, scientific research, intercultural dialogue, academic programs.